

Berntsen vil selge ozongass til u-land

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen vil eksportere den meget ozonnedbrytende gassen halon til u-land. Dette skal skje gjennom opprettelsen av en ny halonbank. Berntsen mener at eksporten vil være fordelaktig for miljøet.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Halon brukes i brannslukningsapparater og har en stor del av skylden for uttynningen av ozonlaget. Halon dekker hele 50 prosent av det totale ozonnedbrytende potensialet i Norge, ifølge Berntsen.

Det er i et brev til Stortingets miljø- og energikomité at miljøvernministeren kommer med de nye signalene i ozonlagspolitikken.

Det er i dag leveringsplikt for brukt halon i Norge, men det er ikke noe fast mottakssted. Dette vil Berntsen nå endre på. Han vil

opprette en nasjonal halonbank som skal sørge for at gassen eksporteres, blant annet til u-land.

I Montrealprotokollen ble det vedtatt å stanse produksjonen av halon innen i år, mens det er tillatt å importere og eksportere brukt halon. Med dette har Berntsen ryggdekning for sitt eksportforslag. Meningen er at "dette vil gjøre det lettere for andre land som er medpartar under protokollen å gjennomføre produksjonsstans for halon." I denne sammenhengen blir u-land

spesielt nevnt. Berntsen mener at denne ordningen i global målestokk vil føre til mindre utslipp av halongasser enn hvis den norske gassen blir ødelagt.

Den nasjonale halonbanken skal viderefremme halongassen til en internasjonal halonbank som er under opprettelse i UNEP-regi.

Dårlig politikk

Fagsjef i Norges Naturvernforbund, Fredrik Theisen, har en helt annen oppfatning enn Berntsen. Han mener at halon-eksport er dårlig miljøpolitikk. – Skal det først drives u-hjelp på dette området, er det bedre at Norge gir penger til ombygging av brannslukningsanlegg, slik at halongassen blir overflødig. Ved å eksportere halon til u-land, bidrar Norge til å forlenge den perioden halon brukes. Resultatet blir at mer halon slippes ut til atmosfæren enn hva som ellers ville vært tilfellet. Norge burde heller ha destruert halon-gassen på en forsvarlig måte, sier Theisen. Han oppfatter denne saken som avfallseksport, og ikke råvare-

eksport, slik Berntsen hevder. Defineres det som avfall, står det i strid med Norges generelle holdning om at farlig avfall ikke skal eksporteres til u-land.

Tjener penger

Det kan bli mye penger å tjene som dem som setter i gang med halon-eksport. I og med produksjonsforbudet vil det bli knapphet på halon. "Stoffet blir mer verdifullt som vare," heter det i Berntsens brev. Han mener at dette vil være bra for miljøet, fordi det vil motivere eiere av brannslukningsanlegg til å ta vare på halongassen på en sikker måte.

Men det er ikke all halongassen som kan eksporteres. En del må destrueres, fordi den er ubrukelig. Berntsen vil løse dette problemet med å opprette en halonbank i tilknytning til dagens spesialavfallssystem på Flesland. Innleveringen vil antakeligvis være gratis, finansiert over Berntsens budsjett. Men det er uklart hva som skjer med halongassen etter at den er ankommet Flesland.

Berntsens brev

"Ved opprettelse av en nasjonal halonbank vil forholdene bli lagt til rette for salg av norsk halon på det internasjonale markedet også etter (1995). Dette vil gjøre at (...) stoffet blir mer verdifullt som vare." (Berntsen i brev til energi- og miljøkomitéen på Stortinget.)

Berntsen sier nei til KFK-innsamling

side 3

Misdannede barn ved Nordsjøen?

side 4

Vegdirektoratet mener Norge klarer NO_x-målet

side 6

Svensk-norsk nasjonalpark?

side 8

Frykter radioaktiv lekkasje fra Komsomolets?

side 12

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40
Annonser tlf: 22 71 92 20

Annonser fax: 22 71 92 38
N&M Bulletin står ikke inne
for innholdet i annonsene.
Produksjon: Grafisk mon-
tasje. Trykket på Cyclus, 100
prosent resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin utgis 28.
mai 1994.

Russisk rulett

Det er lenge siden Jens Stoltenberg var statssekretær i Miljøverndepartementet. Det er også lenge siden Norge var verdens ledende miljønasjon.

Da Stortinget nylig vedtok å bygge et deponi for radioaktivt avfall i Himdalen gruver, var det en avgjørelse som vil få konsekvenser for de neste 40 – 50 generasjonene her i Norge. Det var en usedvanlig dårlig avgjørelse, selv om den tidligere er karakterisert av Stoltenberg som en "god miljøsak".

Himdalen ligger i en geologisk ustabil sone. I geologien har man et ganske rasjonelt forhold til tid – det handler gjerne om hundre, tusen eller millioner av år.

I politikken er tidsperspektivene ofte morgendagens avis, aldri lenger enn neste valg. Stoltenberg og Stortingets avgjørelse er fint for neste valgkamp (ikke i Aurskog/Høland, naturligvis), men ganske dårlig nytt for Jens sine tipp-tipp-tipp-oldebarn (og noen generasjoner til).

Problemet med Himdalen er at sjansene for at noe går galt er så mye større enn andre steder. Etterhvert som tiden går, øker naturligvis sjansene for ulykker.

For tusen år var det vikingtid i Norge. Hva vi driver med i år 2994 kan vi ikke vite, men folk i Aurskog/Høland kan være sikre på at Himdalen gruver er fylt med fortsatt skadelig atomavfall.

Det er merkelig at diskusjonen om Himdalen ikke har ført til noen debatt om den norske atomvirksomheten. Forskningsreaktoren i Halden tjener ingen andre hensikter enn den europeiske atomindustriens. Dagens kontrakt med OECD går ut i 1996, da Stortinget igjen skal diskutere om Norge fortsatt skal arbeide for atomkraftens fremme i Europa. Det er positivt at lederen i Stortingets energi- og miljøkomité, Ragnhild Queseth Haarstad, har markert seg som en meget sterk motstander av atomforskningen i Norge.

Tyskland har hatt mye av den samme debatten som i Norge – hva gjør vi med atomavfallet vårt? Der har saltgruver i Gorleben vært løsningen, men Der Spiegel kunne forrige uke melde at atomlobbyen har gitt opp den løsningen. Den er ikke sikker nok. I stedet har Tysklands miljøvernminister utsatt saken, og det kan nå gå flere tiår før Tyskland tar noen avgjørelse. Tyskerne forstår litt mer av tidsperspektivet enn Norge i denne saken. En forhastet beslutning i denne saken er ren russisk rulett med miljøet – og våre kommende generasjoner, som Jens taler så varmt om.

Gjestekommentar

Og bakom synger...

Helge Ole Bergesen
Fridtjof Nansens Institutt

Norge blir gjerne sett på som et foregangsland i miljøvern, både av nordmenn og utlendinger. På mange områder har vi da også strengere regler f.eks. for produktsikkerhet og tilsetningsstoffer enn de fleste andre. Norske myndigheter har også spilt en ledende rolle i internasjonalt miljødiplomati, som i forhandlingene om avtaler mot sur nedbør og uttynning av ozonlaget, problemer som rammer oss håndfast og direkte.

Når vi flytter regnestykket over på den andre siden av det miljøpolitiske "regnestykket", d.v.s. blir netto bidragsyter til problemet, blir bildet et annet. Det mest nærliggende eksemplet her er CO₂-utslippene som er den viktigste kilden til det globale klimaproblemet. Riktignok er det fortsatt tvil om hvor stort dette er, men hvis flertallet av klimaforskere ikke er helt på jorden, står vi her sannsynligvis overfor et av de aller viktigste miljøproblemer i det kommende århundre.

Her er interessemønsteret i utgangspunktet relativt klart: De statene som har store utslipp og fossil-avhengig økonomi, har mest å tape på effektive internasjonale klimatiltak. De som er mest utsatt for klimaendring – øystatene, land med stor befolkning i tørre eller lavtliggende områder – har mest å vinne på at det internasjonale samfunnet handler ut fra "føre-var" prinsippet. Norges plassering i dette bildet er grei: Vi lever av å selge fossile brenslers – og vi har bygget opp et samfunnsmonster som krever store transportmengder i forhold til folketallet. Norsk økonomi og norsk livsstil peker begge i samme retning – stadig økende produksjon av petroleum (så langt Moder jord har reserver igjen) og stadig økende utslipp. På denne bakgrunn er det ikke overraskende at regjeringen har store proble-

mer med å utarbeide en norsk handlingsplan for å stabilisere utslippene av CO₂. I den miljøpolitiske redegjørelsen Thorbjørn Berntsen holdt i Stortinget for en måned siden nøyder han seg med å konstatere at vi ligger an til en økning i CO₂-utslippene på 13 prosent frem til år 2000, og at stabilisering vil kreve "en vesentlig sterkere virkemiddelbruk enn dagens".

Men hva det betyr i praksis, forblir en godt bevart hemmelighet. Her ligger i realiteten en tidsinnstilt miljøbombe: Det blir tydeligere og tydeligere at norske myndigheter har store problemer med å fremlegge en troverdig plan for stabilisering av disse utslippene, for ikke å snakke om reduksjon. Samtidig har diskusjonene innenfor FN's klimakonvensjon ledet til den konklusjon at i-landene må gå lengre enn stabilisering, hvis man skal unngå risikable klimaendringer. Hva skal norske myndigheter gjøre da – senke det grønne flagget og innrømme vår hjelpeløshet, fortelle verden at vi er de flinke til å merke malerspann, men petroleumshungeren i vår egen økonomi har vi ingen kontroll over?

Enda godt vi ikke er medlem av EU, for da måtte vi allerede ha fremlagt en handlingsplan som ville blitt saumfart av et kritisk, uavhengig organ (Europakommisjonen), som ganske sikkert ville vært dristig nok til å reise spørsmålet: Er det rimelig at et av Europas aller rikeste land skal fortsette å øke sine utslipp, ut over gjennomsnittlig nivå per hode? Hvilke andre land skal i så fall kompensere for dette? Spania og Portugal? Eller skal Danmark og Tyskland redusere sine utslipp enda mer for å gi plass for petro-Norge i det europeiske klimaregnskapet?

Her kan det lett bli farlig å oppgi selvvråderetten. Vi kunne rett og slett bli presset til å redusere utslipp som vi i dag har full suverenitet over. Lenge leve Annerledeslandet!

KFK-nei fra Berntsen

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen sier nei til innsamling av den ozonnedbrytende gassen KFK fra husholdninger og næringsliv. Det blir for dyrt, mener han.

N&M Bulletin
Jon Knut Berg

Det er i et brev til Stortingets miljø- og energikomité at Berntsen nå tar stilling til KFK-innsamlingen. Bakgrunnen er et forslag fra SV, som blant annet omhandler returordning for brukte hvitevarer og innleveringsplikt for all brukt KFK. Komitéen skal avgi innstilling om saken 8. juni.

Berntsen opplyser i sitt brev at det norske KFK-forbruket er redusert med 82 prosent siden 1986. Importen skal stanses senest 1. januar 1995. Spørsmålet nå er hva som skal skje med den KFK-gassen som allerede finnes på markedet? Gro-

ve anslag viser at det i kulde-møbler i private hjem og i industrien finnes 3000 tonn KFK. Det tilsvarer femten ganger årets KFK-import.

I dag finnes det så godt som ingen ordning for å ta hånd om denne gassen, noe altså SV ønsker å gjøre noe med. Berntsens svar kan oppsummeres med at alt skal fortsette som i dag.

85 millioner

Han viser blant annet til Statens forurensningstilsyns (SFT) overslag over kostnader forbundet med å samle inn KFK fra hvitevarene i husholdningen. SFT mener at denne KFK-gassen står for ti prosent av alle ozonnedbrytende gasser som finnes i Norge i dag. Det vil koste staten 85 millioner kroner per år å samle inn dette, noe Berntsen ikke vil gå inn for.

SV foreslår imidlertid også at innsamlingen finansieres gjennom renovasjonsavgiften, slik det gjøres i Stavanger-regionen. Til dette svarer Berntsen vagt at en panteordning vil

bli vurdert i samarbeid med hvitevarebransjen. Men det er lite trolig at hvitevarebransjen vil gå inn for en panteordning, fordi det vil gjøre skapene som selges dyrere.

Uansett betyr Berntsens svar at det fortsatt ikke er tatt stilling til om det skal etableres en landsomfattende innsamling av KFK fra hvitevarer, slik det er vedtatt i Sverige. Miljøvernministeren har tidligere lovet i Stortinget at det skulle skje innen 1993.

Men Berntsen kan få motbør i Stortinget. Som vi skrev i N&M Bulletin nr. 6 1994, tyder alt på at det blir flertall for å etablere en landsomfattende returordning for hvitevarer.

Lekker ut

15 – 20 prosent av KFK-gassen i kuldeanlegg i butikker og industrien lekker ut til atmosfæren hvert år. SV foreslår derfor at all brukt KFK må leveres til Returprosjektet, for deretter å bli destruert. Berntsen sier nei til dette, av hensyn til næringslivets kostnader og hvor lang

tid det vil ta å skifte ut kuldeanleggene.

Miljøvernministeren går i tillegg inn for å oppheve dagens leveringsplikt for brukt KFK, fordi eierne av kuldeanlegg er ifølge forurensningsloven pliktige til å holde anleggene tette. Berntsen mener også at knappheten på KFK vil stimulere eierne av anleggene til å holde dem tette.

Han skriver videre at det er en fare for at Returprosjektet for brukt KFK kan bli svekket som følge av at leveringsplikten oppheves. "Prosjektet vil imidlertid fortsatt kunne fungere som et frivillig mottaksapparat for KFK som skal destrueres," skriver han.

For øvrig opplyser Berntsen at det sannsynligvis vil bli slutt på at bilpressefirmaer får støtte til pressing av hvitevarer uten å ta vare på KFK-gassen. Han vil unngå at de som ikke tar vare på KFK-gassen får konkurransefordeler i forhold til de som tar vare på gassen.

Ulovlig KFK til EU

EU oversvømmes av ulovlig importert KFK fra Russland. 26.000 tonn brukt KFK skal importeres til EU i år.

N&M Bulletin
Jon Knut Berg

Ifølge Montreal-protokollen, som regulerer bruken av de ozonnedbrytende stoffene, er det tillatt å handle med brukt KFK, selv etter at produksjonsforbudet trer i kraft neste år.

Avisen Information avslører at russisk KFK innføres til EU i stor stil. Dette er nyproduert KFK, men det kamufleres som brukt. Dermed omfattes det ikke av importrestriksjonene, og EU-kommisjonen har gitt tillatelse til importen. Flere forsøk på å smugle inn KFK til EU har blitt stanset ved grensene.

Flere av de store kjemiproducentene i EU raser over at kommisjonen gir så store importtillatelser. Produzentene er i ferd med å gå over til mer miljøvennlige stoffer, men markedet for disse stoffene kan undergraves ved den store importen av såkalt brukt KFK.

På den andre siden er det mange eiere av kjøleanlegg som har et desperat behov for KFK, slik at de for en stund slipper å foreta meget dyre ombygninger.

Tilsammen skal det importeres 26.000 tonn brukt KFK til EU i år. Til sammenligning er årets norske import på rundt 200 tonn.

Ikke i Norge

Hittil har det ikke vært importert brukt KFK til Norge, og det er heller ingen som har søkt om

importtillatelse, opplyser avdelingsdirektør Per Døvle i Statens forurensningstilsyn (SFT) til N&M Bulletin. Det er ikke avgjort om Norge vil tillate en slik import. Det vil det først bli tatt stilling til når en søknad eventuelt kommer.

Økt blo-salg

Innen år 2000 vil salget av biologiske sprøytemidler dobles på grunn av den stigende kritikken av kjemiske sprøytemidler. Dette fremgår av en rapport fra den danske Miljøstyrelsen. I dag selges det biologiske sprøytemidler for knapt en milliard danske kroner hvert år (0,5 prosent av verdensmarkedet). *Politiken*.

Frykter Barents-samarbeid

– Samarbeidet om "Den Euro-Arktiske Barentsregionen" kan føre til at Nordkalotten blir en ressursleverandør for verdens industrisentra, sier Gunnar Albus.

Album er fagkonsulent i Norges Naturvernforbund. Han har nylig gitt ut rapporten "Folk og røvere i Barentsregionen – demokrati, ressurser og folkerett i nord".

Album peker på at mens EU-kommisjonen har fått plass i regionens øverste organ, er urbefolkningen holdt utenfor. Rapporten griper rett inn i debatten om leteretten som er gitt til gruveselskapet Rio Tinto Zink uten at samiske folkevalgte er hørt.

– Dette bryter både med ILO-konvensjonen om urbefolkningens rettigheter og Rio-konferansens Agenda 21, skriver Album.

Misdannede barn ved Nordsjøen?

I Tyskland og Storbritannia slås det alarm etter funn som kan tyde på at det fødes flere misdannede barn langs Nordsjøen enn i resten av landet. I Norge har forskerne ikke klart å påvise en slik sammenheng.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Langs den britiske Nordsjøkysten har man funnet 30 tilfeller av barn født uten hender eller med andre såkalte reduksjonsdeformiteter. Den britiske regjeringen har nedsatt en egen kommisjon som skal undersøke saken.

I Tyskland reagerer regje-

ringen etter at 20 barn langs kysten har blitt født med ulike fysiske misdannelser. Den danske avisen Politiken skriver at ekspertene er usikre på om misdannelsene skyldes havforurensing. Det kan komme fra drikkevannet, luften eller finne vei til mennesket via andre kanaler. Men utviklingen betegnes som alarmende.

18 ganger større

Den tyske barnelegen og miljømedisineren Stefan Böse-O'Reilly sa på tysk TV at vade-fugl som fanger fisk i områder med stor avrenning med kunstgjødsel fra jordbruket, får flere unger med misdannelser enn gjennomsnittet.

– Direkte dyreforsøk med mus viser at en overbelastning av tungmetallet kadmium kan føre til samme misdannelser,

sa Böse-O'Reilly.

Det giftige metallet kadmium brukes blant annet i elektro- og metallindustrien. Dette har fått den tyske regjering til å sende en delegasjon til Wilhelmshaven-området ved nordsjøkysten. I dette området er det 18 ganger så mange misdannede fostre enn gjennomsnittet i Tyskland. Wilhelmshavenområdet ligger ved store kjemi- og metallvirksomhet og en oljehavn, og det spørres nå om det kan være en sammenheng her.

- Ikke sammenheng i Norge

– Etter at den britiske undersøkelsen ble offentliggjort, fikk Norge en forespørsel fra det internasjonale senteret som overvåker misdannelser, ICBD, om å utføre en tilsvarende un-

dersøkelse i Norge. Her i landet fant vi ingen sammenheng mellom misdannelser og bosted langs Nordsjøkysten, sier førstekonsulent Erik Lie-Nielsen ved Medisinsk fødselsregister, Universitetet i Bergen, i en kommentar til N&M Bulletin.

– Vi tok utgangspunkt i kommuner med flere enn to tilfeller av fysiske misdannelser. Utifra dette kan vi ikke trekke den slutningen at det er større sjans for å bli født med misdannelser dersom du bor langs kysten, sier Lie-Nielsen. Han understreker videre at blant de 60.000 barn som fødes hvert år, så er det bare 30 som blir født med reduksjonsdeformiteter. Dette er tall som har vært stabile de siste 30 årene, ifølge Lie-Nielsen.

- Liberalisert jordlov er hasardøs politikk

– Forslaget om å endre jordloven og å lempe på driveplikten, vil gi et svakere vern av våre små flekker med dyrket jord. Denne jorden vil vi trenge til livsviktig dyrking av mat. Det er en hasardøs Bør Børson-politikk å liberalisere lovvernet av jord og jordbruk i en tid med fallende matproduksjon nesten over alt i verden.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Dette sier lederen i Naturvernforbundets Landbruksutvalg, Erik Solheim, i en kommentar til landbruksdepartementets

forslag om revisjon av jordloven og endring i praksisen om bo- og driveplikt.

Uforenlige ønsker

Blant de målene NNV har satt opp for en framtidsrettet og bærekraftig landbrukspolitikk, finner en ønsket om en kraftig økning i selvbergingsgraden og mer miljøvennlig produksjon. Sistnevnte kan nås bl.a. ved bruk av lokale, fornybare energikilder og kortere avstand mellom produsent og forbruker for å minske transportbehovet.

– Vi avviser ikke at regjeringen har gode ønsker om en naturvennlig og sikker matforsyning, men vi avviser at dette blir konsekvensene av den politikken regjeringen legger opp til. Der regjeringen har grønne ønsker, kolliderer de nesten konsekvent med de blå, frihan-

delsøkonomiske kravene fra den samme regjeringen. I slike tilfeller har blå krav en sterk tendens til å vinne over grønne ønsker, mener Solheim.

Sentralisering

Solheim kritiserer lovforslaget på flere punkter. Han framhever at jordloven i større grad enn før blir en lov for sammen-slåing av gårdsbruk og sentralisering av jordbruket. Han frykter en utvikling der nedlegging forsterker nedlegging på grunn av en hardere konkurranseøkonomi i landbruket.

– Det er også kritikkverdig at det legges opp til å skille boplikten fra driveplikten ved å svekke kravet om driveplikt. Det er lett å tenke seg at mange tilfeller med boplikt uten at eieren driver gården, vil gi argument for i neste omgang å lempe på kravet til boplikt. Som landbrukspolitisk virkemiddel

vil boplikt uten driveplikt i mange tilfeller være meningsløst, sier Erik Solheim.

EU-tilpasning

Erik Solheim ser lovforslaget i sammenheng med regjeringens positive holdning til handelsliberaliseringen gjennom GATT-avtalen og ønske om medlemskap i Europaunionen.

– EU-priser til norske produsenter og mindre produksjon på grunn av større matvareimport fra andre EU-land, vil gi en vesentlig inntektsnedgang for norske bønder. Dette vil utløse en kamp for kostnadsreduksjoner gjennom sterkere konkurranse om stordriftsfordeler. Dette vil igjen dra i retning av færre bønder og større driftsenheter. De mest konkurransesterke vil presse på for å få tak i lettredne areal og tendens blir at mindre rasjonelle areal går ut av drift, mener han.

**Stavangerske
Linjefart as**

- miljøvennlig godstransport.

Tlf. 51 51 64 05 Fax: 51 89 49 79

NORSK KJØTT

Det er ikke for bondenes skyld
vi har et norsk landbruk

**BRANNVESENET
I GJESDAL
4330 Ålgård**

Tlf.: 516 18 400

NHO organiserer ca. 11.000 bedrifter innen håndverk, industri og tjenester. Bedriftene er samtidig organisert i bransjeinndelte landsforeninger. Tilsammen sysselsetter medlemsbedriftene over 400.000 arbeidstakere. NHO er et talerør for medlemsbedriftene og arbeider for et konkurransedyktig næringsliv.

NHO arbeider med lønns- og arbeidsvilkår, næringspolitikk og samfunnskontakt innenfor tre prioriterte programområder:

- Offensive bedrifter
- Produktive rammebetingelser
- En opinion som verdsetter økonomisk verdiskaping

**Daglig leder
Miljømarkeds Forum
engasjement - to år**

Som et ledd i arbeidet med næringsutvikling gjennom produktive rammebetingelser, er Næringspolitisk seksjon i ferd med å etablere NHOs Miljømarkeds Forum.

Forumet skal bidra til et nært samarbeid mellom norsk næringsliv og offentlige myndigheter for å komme i inngrep med miljømarkedet på utvalgte områder.

En styringsgruppe med medlemsbedrifter, NHOs landsforeninger og miljøvernforvaltning vil bli etablert. Arbeidet er en videreføring av Miljøteknologisk Forum. Miljømarkeds Forumet støttes med midler fra Nærings- og energidepartementet og Statens forurensnings tilsyn.

Hovedoppgaver:

- daglig ledelse i tråd med prioriteringer fra styringsgruppen og NHO
- etablere nettverk av bedrifter på prioriterte deler av miljømarkedet
- Informasjonsaktiviteter om miljømarkedet i privat og offentlig sektor

- følge opp miljøprosjekter i form av forslag til offentlige utviklingskontrakter, industrielle utviklingskontrakter og bistå med finansieringspakker

Ønskede kvalifikasjoner:

- høyere relevant utdanning og erfaring fra lederstilling
- god skriftlig og muntlig framstillingsevne
- gode samarbeidsevner
- erfaring fra næringslivet og miljømarkedet vil bli tillagt stor vekt

Vi kan tilby:

- En interessant og selvstendig stilling
- Lønn og arbeidsvilkår etter nærmere avtale

For nærmere opplysninger om stillingen henv. fagsjef Geir Høiby, tlf. 22 96 52 98 eller rådgiver Anne Lindseth, tlf. 22 96 51 45.

Søknad med attester og vitnemål sendes NHO, Personalseksjonen, Postboks 5250 Majorstua, 0303 Oslo, innen 20. mai 1994.

Takk for støtten!

Trøndelag Meieri

Bergens Tidende

Samvirke
forsikringHovedkontor:
Postboks 778 Sentrum
0106 Oslo
Telefon: 22 86 60 00
Besøksadresse:
Henrik Ibsensgt. 9
0181 Oslo

Snøhetta

arkitektur • landskap • i

Rådhusgaten 26 • N-0151 Oslo • Norway
Tlf. (47) 22 42 00 01 • Fax (47) 22 42 34 27 • Telex 944917Aviser for Lillehammer og Gudbrandsdalen
DAGNINGENRogaland kurs- og
kompetansesenterPeder Klowsagt.27
4001 Stavanger
tlf.: 51 51 67 37

-Norge klarer NO_x-målet

Vegdirektoratet mener at Norge kommer til å oppfylle målet om å redusere utslippene av nitrogenoksider (NO_x) med 30 prosent innen 1998. Miljøverndepartementet er skeptisk. Vegdirektoratet mener for øvrig at NO_x-utslippene fra biltrafikken fører til lungekreft.

N&M Bulletin
Jon Knut Berg

Vegmyndighetene har ikke akkurat vært kjent som noen miljøpådrivere. Kanskje dette er i ferd med å endres? Kontorsjef Anne Underthun Marstein i Vegdirektoratet gikk ihvertfall friskt ut under Norsk Petroleumsforenings drivstoffseminar i forrige uke. Hun mente at Norge vil klare å oppfylle målet om å redusere de helsefarlige NO_x-utslippene med 30 prosent innen 1998.

– Prognosene tyder på at denne målsettingen blir oppfylt. Utslippene fra personbilparken vil reduseres betydelig, stod det i det utdelte manuskriptet. Men hun utelot disse setningene i sitt foredrag.

For like før hadde politisk rådgiver Unni Mathisen i Miljøverndepartementet uttalt seg om

den samme problemstillingen. På spørsmål fra N&M Bulletin om Norge vil klare NO_x-målet, sa hun at "det blir dyrt og vanskelig."

Sette grenser

Kontorsjefen fra Vegdirektoratet kom også med andre friske miljøutsagn under seminaret. Hun viste til Vegdirektoratets hovedprinsipp om at miljøet setter grenser for veibyggingen. Hennes politiske sjef, Kjell Opseth, holder på sin side hardnakket på at mer veibygging er bra for miljøet, fordi det skaper flyt i trafikken. Vegmyndighetene har altså tydeligvis kommet til en noe annen konklusjon.

Marstein fremhevet ellers de store negative miljøkonsekvensene av vegtrafikken. Spesielt understreket hun virkningen av NO_x-utslippene, som vegsektoren er en stor bidragsyter til. Hun sa at NO_x-utslipp fører til blant annet luftveislidelser, lungekreft, nedsatt konsentrasjonsevne, økt blodtrykk, adferdsforstyrrelser og lærevansker.

TP10-kritikk

Politisk sekretær i MD, Unni Mathisen, kom under seminaret med kraftig kritikk av den såkalte TP10-planen, der meningen var å redusere miljøbelastningen fra samferdselssektoren. Resultatet har blitt det motsatte:

– Det ble mer vegbygging

og mindre kollektivtransport. Det ble veldig mye vei, sukket hun. Samtidig understreket hun at TP10-arbeidet hadde framkalt nye samarbeidsmønstre, som på litt lengre sikt kan få positiv miljøbetydning.

Mathisen kom også inn på avgiftspolitikken. Hun sa at MD ønsker graderte avgifter ut fra kjøretøyenes miljøegenskaper. Det kan bli aktuelt å differensiere engangsavgiften og/eller årsavgiften. Et interdepartementalt utvalg vil legge fram en innstilling om dette før sommeren.

Miljøverndepartementet vurderer også om avgiften på bensinen skal legges om. I dag inngår CO₂-, SO₂- og blyavgift i bensinprisen. Departementet vurderer om også andre komponenter i bensinen skal avgiftsbelegges, men Mathisen ville ikke gå inn på hvilke komponenter det her er snakk om.

Mathisen framhevet ellers at blyfriandelen av bensinsalget nå er på 82 prosent. Men her er Norge faktisk en sinke i skandinavisk sammenheng. På drivstoffseminaret i Oslo ble det opplyst at det nå bare selges blyfri bensin i Sverige og Danmark.

BORTE: Ti prosent av Brasils regnskog er forsvunnet siden 1978, da overvåking startet. (Daily Telegraph.)

Alarmerende om Nordsjøen

Nordsjøens helsetilstand er fortsatt dårlig, går det fram av en ny offisiell ekspert-rapport. Stoffet som har vært forbudt i flere år finnes ennå i så store mengder at de truer selbestanden.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Rapporten, som har tittelen "North Sea Quality Status Report 1993", ble lagt fram 18. april av London- og Pariskommisjonene, skriver avisen Information. Den er laget av "North Sea Task Force" for regjeringene i Nordsjølandene. Rapporten gir en rekke skremmende eksempler på Nordsjøens bedrøvelige tilstand:

– Klororganiske forbindelser, slik som DDT og PCB, har vært forbudt i de fleste landene i mange år, men finnes stadig i havmiljøet i store konsentrasjoner – store nok til å true selbestanden. Grunnen er at fruktbarheten blir nedsatt.

– Polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) tilføres Nordsjøen i uante mengder fra oljeplattformer, industri på land og gjennom luften fra trafikken. Stoffene finnes igjen i store mengder i Doggerbanken, Skagerrak og Kattegat. I rapporten heter det at "Økt hyppighet av leverkreft hos fisk, nedsatt vekst blant muslinger, samt dannelsen av et giftig enzym i leveren hos flyndre tilskrives høye PAH-nivåer i bunnlag i Nordsjøen."

– Det giftige alge- og soppfjerningsmiddelet TBT viser seg å forstyrre en snegletypes kjønnskarakter, slik at hunnsneglen utvikler trekk fra hannsneglen og blir steril.

– Høye kadmium-konsentrasjoner er funnet i fiskelever i Doggerbanken.

Rapporten understreker imidlertid at det i mange tilfeller er vanskelig å påvise hvilken virkning de enkelte kjemiske stoffene har på miljøet i havet.

Gjør ikke nok

Ekspertgruppen uttaler at politikerne ikke gjør nok for å beskytte havet mot forurensning

fra oljeindustrien og kjemikalier og giftige metaller som kommer via elvene. I tillegg blir havbunnen ødelagt av nye fiskeredsaker.

Forskerne sier ifølge avisen The Guardian at giftinnholdet i havet noen steder har gått tilbake, mens det øker andre steder.

– Selv om det er enighet i Nordsjøavtalen om å redusere 70 prosent av 17 giftstoff, er det tvilsomt om det er nok til å forbedre forholdene, heter det.

Rapporten tar også opp overfisket. Forskerne mener det er nødvendig å innføre fiskerifri soner i Nordsjøen, slik at det kan være mulig å finne ut hvordan fiskebestandene kan bygges opp igjen. I tillegg anbefaler forskerne at fangstredskapene forbedres, slik at havbunnen skånes og småfisk unnslipper. I Norge følger rapporten opp av miljøvernmyndighetene. Statens forurensningstilsyn har kommet med en anbefaling til Miljøverndepartementet om tiltak og overvåking. Men denne anbefalingen er hemmeligstemplett.

Miljøgifter samles i Norskerenna

Miljøgifter fra resten av Nordsjø-området hopper seg opp og blir liggende utenfor norskekysten. Det slås fast i en ny rapport om tilstanden i Nordsjøen.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

I Statens Forurensningstilsyn (SFT) er man glad for at det nå finnes forskningsresultater som påviser det norske miljømyndigheter i lengre tid har hevdet.

Norges mengde av utslipp til Nordsjøen er redusert, men

miljøgifter fra andre nordsjøland finner veien til Norskerenna og hopper seg opp i bunn-sedimenter, bunndyr og fisk.

– Rapportens innhold er ikke nytt stoff for oss i SFT. Det positive er at alle landene stiller seg bak rapporten og at rapportens innhold vil legge grunnlag for nye mål når miljøvernministrene møtes i juni neste år, sier assisterende direktør Trond Syvertsen i SFT. Etter å ha arbeidet med reduksjon av miljøgifter til Nordsjøen i en rekke år, skal ministrene møtes om vel et år for å trekke opp linjene for neste generasjon

målsetninger.

– Målet er selvsagt å fjerne all tilførsel av miljøgifter til Nordsjøen, men i første rekke er det viktig å få aksept for at de landene som forurenser mest, også må bidra mest når det gjelder reduksjon av miljøgifter, mener Syvertsen.

ATOM: Armenia vurderer å bygge et nytt atomkraftverk. Dagens kraftverk er for tiden stengt på grunn av reparasjon. Armenia ønsker å låne penger av Russland til bygging. (Reuter.)

Takk for støtten!

BORREGAARD

TILSLUTTET DOKLA A.S.

BANK

SPAREBANKEN PLUSS

SLOVÅG

industri-service as

ET MILJØSELSKAP MED KONSESSION FRA SFT
PÅ MOTTAK OG RENSING AV SPESIALAVFALL

PETERSON

RANHEIM

Printed address:
N-2001 Ranheim,
Norway

Oslo grafiske as

Fra idé til ferdig trykk

Tlf. 22 55 32 50
Fax. 22 56 20 65

MILJØ-SV

MER ENN EN VALGKAMPAK

Skjærstad kommune
Brannvesenet
8100 MISVÆR
Tlf.: 75 53 81 02

LEIKNES

RÅDGIVENDE INGENIØRER I BYGGTEKNIKK
MALJE • MALJETrønder-
Kompen

Komposten som går året rundt!

- ✓ Miljøvennlige materialer
- ✓ 19 cm isolasjon
- ✓ 100% dekket med jord
- ✓ Trøstet materialer
- ✓ Impropert med tjære
- ✓ Enkel løsløsing

Leveres komplett i to størrelser:
Pris 150 liter: Kr 1.350,-
Pris 250 liter: Kr 1.400,-Produktene fra
RBRØS OG HOLTÅLEN ARBEIDSSAMVIRKE AS
Sollingen 11, 7450 Florås • Tlf. 72 41 17 00Norsk institutt for skogforskning
Norwegian Forest Research Institute

Norsk institutt for skogforskning (NISK) er den eneste forskningsinstitusjonen i Norge som har kompetanse på alle sider av skogressursbegrepet. I dette begrepet ligger vern av økosystemer, ulike former for bruk av skog og produksjon og utnyttelse av trevirke.

Det overordnede mål for NISK er å forbedre grunnlaget for en bærekraftig, allsidig bruk av skogen i Norge.

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-års dagen.

Norsk institutt for skogforskning, Høgskoleveien 12, 1430 Ås
Tlf.: 64 94 90 00 Fax: 64 94 29 80

Takk for støtten!

ColorLine
PB 1422 Vika

ISS Servisystem
DEN PROFESJONELLE PARTNER
FOR ET RENERE MILJØ!

ISS Servisystem AS
ULVENVEIEN 83
POSTBOKS 132 ØKERN - 0509 OSLO
TELEFON 22 84 33 50 - TELEFAX 22 85 84 42

ØLJORD & AANES
Entreprenørforening AS

KVERNHUSVIK SKIPSVERFT AS
Alt skipsreparasjon og ombygginger

Svensk-norsk nasjonalpark?

I et brev til Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Statens Naturvårdsverk i Sverige, foreslår Naturvernforbundet at den planlagte nasjonalparken Tavvavuoma i Kiruna kommune slås sammen med Dividalen nasjonalpark i Troms.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Svenskene planlegger vern av et rikt myr- og fjellområde på omkring 400 km² – Tavvavuoma nasjonalpark i Kiruna kommune. Slik den svenske planen ser ut nå, vil det stå igjen et belte på mellom fem til 12 kilometer uvernet område på svensk side mellom denne nasjonalparken og den allerede eksisterende Dividalen nasjonalpark i Troms.

Mange fordeler

I dette området ligger sjøen Råstojavri, som delvis ligger i Norge og har avløp til begge landene. Naturvernforbundet foreslår i sitt brev at også dette området innlemmes i den nye nasjonalparken slik at man får et sammenhengende vernet

område på nærmere 2000 km². Ifølge Hans Prestbakmo i Naturvernforbundet i Troms vil en slik utvidelse og sammenføring ha flere fordeler. Dividalen nasjonalpark er idag truet av ferdsel med småfly på sommerstid og snøscooter på vinterstid fra svensk side.

I tillegg reklamerer det med rikt fiske på norsk side. I den forbindelse selges det pakketurer til områder som ligger opp til den norske grensen. Ved å innlemme området mellom de to nasjonalparkene, vil presset på området reduseres. Det er også planer om jaktforbud på begge sider av grensen – noe som vil gi spesielle muligheter for forskning på flere arter.

Positive

Fylkesmannens miljøvern-avdeling i Troms stiller seg, etter det N&M Bulletin får opplyst, positivt til forslaget. Fylkesmannen og enkelte kommuner ved svenske-grensen har tidligere tatt initiativ overfor svenske myndigheter for å få opprettet et vernet område på rundt ti km mot den norske grensen. Dette ville ifølge fylkesmannen i Troms redusert presset på grenseområdene i Indre Troms, men svenske myndigheter har til nå ikke imøtekommet ønsket fra norsk side.

Når det gjelder forslaget om å utvide Tavvavuoma nasjonalpark, er Statens Naturvårds-

verk mer åpne. Til N&M Bulletin opplyser Naturvårdsverket at forslaget om nasjonalparken fremdeles er i innledningsfasen, og at lite vil bli avgjort før 1996. Det er derfor mulig å påvirke de nåværende, foreløpige planene, sier det fra svensk hold.

I brevet peker Naturvernforbundet også på den norske regjeringens målsetting om bedre samarbeid over grensene for å bedre bevare de vernede områdene. I Stortingsmelding nr. 62 1991 – 92 heter det blant annet: "Departementet ser flere fordeler ved et samarbeid med våre naboland med tanke på å opprette verneområder over nasjonale grenser. Ved å etablere større, flernasjonale verneområder vil en i større grad kunne sikre en mest mulig lik forvaltning av sammenhengende økosystemer som i stor utstrekning er oppslittet av "tilfeldige" landegrenser."

Verneområder

Et forslag om å opprette rundt 50 marine verneområder i fjord- og havstrøk er sendt til Direktoratet for naturforvaltning (DN). Forslaget omfatter vern av undersjøiske arter og økosystemer langs hele norskekysten. Forslaget skal videre fra DN til departementet.

Spenning om miljøgarantien

Vil miljøgarantien i EU aksepteres i praksis? I disse dager gir EU-domstolen et svar på dette meget viktige spørsmålet. Innstillingen til domstolen lover ikke godt for garantien.

N&M Bulletin
Jon Knut Berg

Miljøgarantien i EU innebærer at et land kan innføre strengere miljøregler for en vare enn det EU-landene i fellesskap har bestemt. Miljøgarantien er bare brukt én gang siden den ble innført i 1986, og den saken avgjøres i disse dager.

Saken gjelder Tysklands forbud mot PCB-holdige produkter. EUs felles regel er at slike

produkter, med visse grenser for PCB-innholdet, må tillates i alle landene. Frankrike har anlagt sak mot Tyskland, og innstillingen fra domstolens generaladvokat G. Tesaro lover ikke bra for PCB-forbudet. Tesaro holder med Frankrike. Han mener at Tyskland må bevise at PCB-produktene er mer skadelig for tyskere enn for innbyggerne i de andre landene, hvis landet skal vinne fram.

Danmark vil forby

Også Danmark vil forby PCB, men landet har ikke brukt miljøgarantien. Danmark har i stedet unnlatt å innføre direktivet om at PCB-produkter skal være tillatt. På denne bakgrunnen har kommisjonen anlagt sak mot Danmark, og juridiske eksperter mener at danskenes sak

juridisk sett står svakt, skriver Information. Mange mener at Danmark gjorde en tabbe da landet ikke ble med på Tysklands bruk av miljøgarantien. PCB anses som meget giftig. Det avgir dioksiner ved forbrenning, og stoffet har vært forbudt i Danmark siden 1981 og i Tyskland siden 1987.

Økomeik på vel

Økologisk melk blir sannsynligvis å finne i butikkhyllene fra oktober. Norske Meieriers Landsforbund (NML) er sikret en tilgang på rundt 800.000 liter i året. Gårder sentralt på Østlandsområdet skal levere til NML, salget av økomeiken blir hovedsakelig i Oslo-området. (Jordvett.)

Takk for støtten!

Tlf: 22 37 84 90
Fax: 22 37 80 47

NOFO

THORN EMI UTLIE A/S

KILDESORTERING I OSLO

PAPIR

Papirbeholdere/containere utplasseres i stadig flere borettslag og sameier, på kjøpesentre, o.l.

GLASS

Igloer på mange sentrale steder i byen.

MATAV FALL

samles inn fra storhusholdninger og går til grisefør.

SPESIALAVFALL

Miljøstasjoner (utplassert på bensinstasjoner) der husholdningene leverer spesialavfall gratis.

GJENBRUKSSTASJONER

I Brobekkv. 87 og på Grønmo kan husholdningene levere inntil 2,5 m³ avfall gratis (må sorteres).

Restavfallet etter sortering tar vi hånd om i våre 2 forbrenningsanlegg med røykgassrensing og energigjenvinning.

Oslo kommune Renholdsverket

Avd. for miljø og utvikling tlf. 22 22 71 50
Spesialavfall- og gjenbruksstasjon tlf. 22 64 58 98

ENØK - BEVISST ENERGIBRUK

Vil du vite hvordan du kan redusere energikostnadene dine, ta da kontakt med:

TROMS FYLKESKOMMUNES ENØK-FOND
TLF.: 77 63 60 11

Norsk Bryggeri- og Mineralvannindustri Forening

Takk for støtten!

AKTIETRYKKERIET
Sorgenfrivn. 18
7031 Trondheim
Tlf.: 77 93 60 20

Mer til erstatninger

Bønder som krever erstatning for rovdyrskader, skal få erstatningen utbetalt med en gang. Det ligger inne i regjeringens forslag til revidert statsbudsjett. Samtidig barberes støtten til kollektivtiltak.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I regjeringens forslag til revidert statsbudsjett, som ble lagt fram forrige uke, legger Thorbjørn Berntsen opp til å gi Direktoratet for Naturforvaltning

(DN) 40 millioner kroner til erstatning for barskogplanen og rovdyrskader. Meningen er at folk med erstatningskrav skal få disse utbetalt så raskt som mulig, og ikke lenge etter, slik situasjonen er i dag.

– Dette er absolutt bra. Det er viktig med raske erstatninger, men samtidig må vi ikke bare sitte på gjerdet og tro at erstatninger er godt nok, sier Morten Bilet, leder i Foreningen Våre Rovdyr til N&M Bulletin.

Stort kollektivkutt

– Tiltaket demper nok konflik-

tene, men det er viktig å endre strukturen på sauebeitene. Vi må ha flere fellesbeiter, og støtte omlegging av driften, sier Bilet.

På kuttssiden i statsbudsjettet er det viktigste for miljøet at statens særskilte satsing på investeringer i kollektivtrafikken kuttes kraftig. Bevilgningen var først på 212,5 millioner for 1994. I revidert budsjett kuttes dette med hele 25 prosent, til 158,8 millioner kroner.

I følge Samferdselsdepartementet skyldes kuttet blant annet at en del planer og prosjekter "har fått senere fremdrift enn forutsatt".

Fullt på ministermøte i juni

Elleve miljøvernministre har til nå meldt sin ankomst til ministermøtet i Oslo 13. og 14. juni i år. Da skal den nye avtalen om reduksjon av svovelutslipp un-

derskrives. Blant gjestene er John Gummer fra Storbritannia og Klaus Töpfer fra Tyskland.

Den nye svovelprotokollen blir antakelig underskrevet av snaut tretti europeiske land og Canada.

Alternativ energi

DEBATT

Harald N. Røstvik, SunLab

N&M Bulletin nr. 7 bringer en artikkel om miljø i EU.

Jeg ønsker ikke å gå inn i en EU-debatt, men vil gjerne presisere at innen ett område – alternativ energi – bringer artikkelen direkte feil informasjon. I overskriften "Verre for alternativ energi" kan man få inntrykk av at EU ikke gir noen fordeler ved å ta i bruk nye fornybare energikilder. Dette er misvisende.

1. Norge er i øyeblikket den absolutt verste sinke i Vest-Europa, med hensyn til støtte til forskning, utvikling og introduksjon av nye fornybare energikilder. Situasjonen er så ille at ekspertmiljøet faktisk er lammet. Det signaliseres heller ingen bedring. Statsbudsjettet for 1994 viser at Norge er et olje- og atomkraftland. Sol og vind skal ikke fremmes.

2. I EU er satsingen enorm.

Dette gir resultater ved utviklingen av nye produkter og skaping av nye arbeidsplasser og økt bruk av ren energi. Faktum er at det vil være et drømmeskritt i riktig retning om EUs store satsing på sol, vind og bioenergi også kunne gjelde i Norge.

3. Det underlige er at det i Norge i øyeblikket kun diskuteres rensing av utslipp. Å unngå utslipp ved overgang til rene energikilder er et ikke-tema. Dette er i sterk kontrast til debatten ellers i Europa som mer er sentrert omkring løsninger enn om symptombehandling.

4. At nei-siden ikke fatter at norsk politikk på dette området er katastrofalt dårlig og at det vil få dramatiske konsekvenser at Norge kveler aktiviteten innen sol, vind og biomasse, samtidig som EU, USA og Japan storsatser, er uforståelig. (Innlegget er forkortet. Red.)

Feil om SFTs syn

Karl Holden

Statens Forurensningstilsyn

I N&M Bulletin 6/94 står det å lese at SFT stiller seg negativ til innsamling av KFK fra kjøleskap og fryser. Dette er feil. SFT har ikke funnet faglig grunnlag for om dette tiltaket skal gjennomføres eller ikke. Det vil være en politisk avveining om miljønyten står i forhold til kostnaden.

Det SFT har uttalt seg om er at dersom uttak av KFK fra kuldemøbler skal finansieres innenfor dagens rammer for miljøbudsjettet, bør tiltak ikke gjennomføres i denne omgang.

Det vil koste 86 millioner kroner per år, eller totalt i 1,3 milliarder i løpet av 15 år. Det ville eventuelt gå utover andre tiltak som er enda nyttigere for miljøet. Det er altså trange budsjetttrammer i tilfelle offentlig finansiering som er SFTs bekymring. Om kostnaden for samfunnet er for stor, har ikke SFT uttalt seg om.

Dersom uttak av KFK fra kuldemøbler iverksettes uten at andre prioriterte miljøtiltak blir skadelidende, må enten budsjetttrammene økes eller så må den som eier kjøleskap eller fryser betale kostnaden for uttaket (400 – 500 kr.).

Tynnere ozonlag

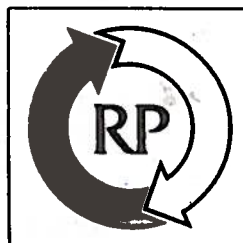
Ozonlaget over Europa blir stadig tynnere. Det viser en undersøkelse fra World Meteorological Organization (WMO). I vinter og vår har ozonlaget i snitt vært tre prosent tynnere enn normalt. I mars og april i år var det mer enn ti prosent tynnere over det meste av Europa og Sibir. Ifølge WMO ble det i september og oktober sist år målt det hittil laveste ozonnivået over Antarktis. (Berlingske Tidende)

Forsvaret forsvarer miljøet
Forsvarsdepartementet

Senterpartiet

6734 ST OLAVS Plass

BEVAR OZONLAGET!

Returprosjektet er et landsomfattende mottak av brukte KFK-gasser for miljøsikker gjenvinning og destruksjon.

RETURPROSJEKTET Boks 324 Tlf.: 67 12 23 30
Godkjent mottak av regulerte kuldegasser 1324 Lysaker Fax: 67 12 43 40

Anders Utkilens Rederi as

Komediebakken 11

HELLIK TEIGEN A/S
Jern og metallforretning

**Gjenvinning av
Bilvrak, Hvitevarer
Datautstyr og
alle andre typer
Stål og Metaller**

**Hellik Teigen AS
Postboks 2
Loesmoveien 1
3301 Hokksund**

**Tlf.: 32 75 36 22
Fax: 32 75 44 84**

Det er Shell-selskapenes målsetting å drive sin virksomhet slik at de best mulig verner om ansattes og andres helse og sikkerhet, og at de beskytter miljøet.

A/S Norske Shell

Frykter atomutslipp fra sunket ubåt

Russiske og engelske forskere frykter at ubåten Komsomolets, som sank utenfor norskekysten i 1989, skal begynne å lekke store mengder radioaktivitet i løpet av året. Statens Strålevern mener strålingen vil være ubetydelig.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

En studie utført ved atomikkerhetssenteret i Moskva, forteller at radioaktiviteten kan spre seg over flere tusen kilometer, forteller den britiske atomingeniøren John Large til avisen The Times.

De kjemiske reaksjonene mellom sjøvannet, de to atomtorpedoene ombord på Komsomolets og titanskroget gjør at torpedoene rustet hurtigere enn tidligere antatt. Det viser den

russiske studien.

– Jeg er meget bekymret for Komsomolets – faktisk hele den russiske ubåtflåten, sier Large i et intervju med N&M Bulletin.

Sterke strømmer

– De to atomtorpedoene rustet raskt. Det viser seg at ubåten har hatt flere feil i utgangspunktet, som har forverret situasjonen, sier Large.

– Strømmene er sterke i det området hvor båten ligger – mellom 10 og 20 centimeter per sekund. Strømningene kan så føre forurensningen opp dit hvor planktonet reproducerer seg, mener Large, som frykter at det kan få store konsekvenser for fisket. Han har nylig utarbeidet en rapport om Komsomolets, for Greenpeace i Nederland.

– Norge fornekker

Large kommer også med sterk kritikk av Statens Strålevern i

Norge. Large var til stede på et møte i St. Petersburg tidligere i år, hvor også det norske tilsynet deltok. Der ble det lagt fram to rapporter som understreker alvorlet i situasjonen.

– De norske representantene motsa disse rapportene, og det forundret meg, sier Large. I sin rapport til oppdragsgiver Greenpeace, skriver Large: "Greenpeace avviser klart uttalelser på møtet (...) at et ukontrollert utslipp av hele det radioaktive innholdet i Komsomolets til det marine miljøet ikke vil forårsake noen signifikant miljøskade. På samme vis er Greenpeace overrasket over at den norske delegasjonen tydeligvis valgte å støtte dette standpunktet".

I følge den engelske forskeren er den ene av ubåtenes to atomreaktorer fylt med over tre tonn sjøvann.

– Hele ubåten er kraftig ødelagt, fordi en torpedo eksploderte inne i ubåten etter at den hadde sunket. Korrosjonen har

siden ført til at hele strukturen er i svært dårlig forfatning, sier Large.

– Ingen målbar økning

– Norge kan overhodet ikke akseptere noen økning i radioaktiviteten i disse farvannene, sier Knut Gussgard, direktør ved Statens Strålevern til N&M Bulletin.

– Vi tror ikke det er noen mulighet for en målbar økning av radioaktiviteten etter Komsomolets. Men jeg understreker at dette er vår mening ut fra de opplysningene vi har fått fra russerne, sier Gussgard. Statens Strålevern er ikke fornøyd med informasjonen fra russerne, om ubåtenes innhold og konstruksjon.

– Våre oppfatninger holder naturligvis ikke hvis våpnene skulle gå av, eller hvis reaktoren skulle starte opp under buksering av ubåten, legger Gussgard til.

KONGSBERG
ENERGI

Margarinfabrikken
Norge AS

SIKTEDUKFABRIKKEN AS

Tlf.: 72 57 72 00
Fax: 72 57 72 90

Krystallarmatur AS

Bergen
Reklameatelier AS

PAVA FINESS ANS.

Bli med Natur & Miljø til Praha!

Natur & Miljø inviterer sine lesere til å bli med på sommerferie til Praha. Opplev Europas kulturhovedstad på nært hold. Dette blir mest ferie, ispedd litt natur og kultur!

Avreise fra Oslo 16. juli, retur 25. juli. Vi tar buss begge veier, og stanser et døgn i Nord-Böhmen på vei ned, og et døgn i Berlin på vei hjem. Tilsammen får vi fem hele dager i Tsjekia, hvorav fire i Praha. Av miljøprogrammet kan vi nevne rundturen i det sorte triangelet, med utgangspunkt i Litvinov i Nord-Böhmen.

Pris: kr. 4450,- (med buss, hotell, ferje, omvisning og utflukter). For mer informasjon: Kontakt Boreas Reiser (tlf: 2256 2400, fax: 2256 2840). Siste frist for påmelding: 20. mai.